

det vil selvfølgelig komme Noget an paa, hvorledes Loven benyttes; men jeg tror dog, at ved de ikke mange, men paa visse Punkter tilbørligt indgribende Bestemmelser, som nu ville komme frem ved denne Lov, vil Udgangen til at benytte Bandet i større Omfang blive i høj Grad lettet for dem, som ønske dette, navnlig i visse Egne af Sylland, hvor en Afbenyttelse af Band i de senere Aar har vundet stor Indgang, og jeg antager, at man netop paa Grund af disse Bestemmelser i mange Egne vil tage imod Loven med en vis Anerkjendelse. Dertil kommer, at det altid er en Fordel for Befolkningen at faae de mange forskellige, løse, spredte og tilbørligt hinanden noget modfagende Bestemmelser, som findes i de ældre Love, samlede paa et enkelt Sted.

Klein: Der er ganske vist i det betydelige Lovarbejde, som her foreligger, forskjellige Punkter, som kunne give Anledning til Bemærkninger, der er idetmindste flere Punkter, ved hvilke jeg har kunnet føle mig opfordret til at gjøre nogle Erindringer. Jeg erkjender imidlertid, at i det Hele er det et Lovarbejde, som man kun kan ønske at se fremmet og gennemført, og særlig af Hensyn til, at det nu er 3die Behandling af Sagen, har jeg ikke fundet mig foranlediget til at udtrykke mine tilbørligt paa enkelte Punkter noget afvigende Anskuelse i Endringsforslag, og jeg anser mig derfor saameget mere forpligtet til ikke at opholde det ærede Thing med nogen længere Udtalelse. Jeg har for min Del hørt og har endnu en ikke ringe Tvivl, om det vil vise sig at være velgjort, at man i et Omfang saa stort har henlagt Afgjørelsen af vigtige, vanskelige og indgribende Spørgsmaal til Landsmændene. Man kan have megen Tillid til Landsmændene, de saakaldte lokale Sagkyndige, baade til deres Indsigt, Forstandighed og Retfærdighed, og dog mene, at forskellige af de Opgaver, man her har stillet dem, maaske dog stundom kunne overstige deres Kræfter. Jeg skal imidlertid, som sagt, ikke opholde mig videre ved dette Punkt. Jeg vil kun nævne et Par Ting, og særlig sige nogle Ord om en enkelt Sag, hvor jeg ikke har kunnet komme til den Overbevisning, at det ærede Udvalg har truffet det Rette, navnlig ved de Forslag, det har stillet nu til Sagens 3die Behandling. Jeg bemærker altsaa kun ganske i Forbigaaende, at jeg deler den Betragtning, der blev fremsat af den ærede Ordfører med Hensyn til den Tilfæls, Udvalget foreslaar til § 5, den Opsættelse nemlig, at, hvad der her foreslaas, ikke kan siges at være udtømmende, at der, saaledes som Reglen opstilles her, vil blive aabnet Udgang til Tvivl, og at det i og for sig er en Mangel, at man ikke har en Domstol, der er bestemt til, og til hvilken man har henvist at afgjøre de Kompetencestridigheder, man kan tænke sig kunne opstaa mellem Landsmændene og Landvæsenkommissionerne paa den

ene Side og de almindelige Domstole paa den anden. Jeg kan ikke tro, at de almindelige Domstole ville finde sig forpligtede til at respektere en Afgjørelse, som Landsmændene eller Landvæsenkommissionen maatte have truffet angaaende et Spørgsmaal, som efter de almindelige Domstoles Mening angaar saadanne Ting, hvis Afgjørelse henligger ikke under Landsmændene og Landvæsenkommissionen, men under de almindelige Domstole. Det er imidlertid ikke heldigt, at man for saadanne Tilfældes Vedkommende ikke har en saadan Bestemmelse som den, der jo gives, forsaavidt Sagen er gaaet til Overlandvæsenkommissionen, idet man derom har den Udtalelse, at Spjesteret har at afgjøre Kompetence-spørgsmaalet. — Et andet Punkt, som jeg vilde sige et Par Ord om, angaar Endringsforslag under Nr. 35 til § 32. Det forekommer mig, at det Mindretal i Udvalget, som ikke har villet tiltræde dette Forslag, har hørt ganske Ret. De Grunde, det har anført for sin Stilling i Sagen, ere besjælede, og jeg skal dertil føie endnu en Betragtning. Dersom man vil læse § 32, saaledes som den vil blive, hvis dette Endringsforslag under Nr. 35 vedtages, vil man vist give mig Ret i, at det i og for sig slet ikke gaar an at vedtage det Forslag, som det ærede Flertal i Udvalget stiller. § 32 vil da komme til at lyde saaledes: Ved et offentligt Bandleb maa ingen Bandleb... anlægges, medmindre den Paagældende ved Kjendelse henholdsvis af Landvæsenkommissionen eller af Landsmændene har godtgjort, at Verket ikke vil skade Bandlebets Tilstand eller komme i Strid med nogen Andens Ret". Ifølge denne Affattelse lærer man heraf, at det er Landvæsenkommissionen og efter Omstændighederne Landsmændene, som kunne afgive Kjendelse for, at Ingenets Ret trædes for nær ved Anlæg af den Bandleb, Fabrik o. s. v., hvorom her er Tale, og man kommer altsaa herved til at forudsætte, at Landvæsenkommissionen eller Landsmændene skulle have en Dommermyndighed i Spørgsmaal, som kunne angaa meget vigtige Ting, f. Ex. Eiendoms-spørgsmaal. Landsmændene skulle afgjøre ved Kjendelse, hvorvidt Verket kommer i Strid med nogen anden Mands bedre Ret. Det kan Landvæsenkommissionen eller Landsmændene aldeles ikke gjøre, og derfor tror jeg, at ligesaa sikker som jeg er paa, at det ikke har været det ærede Udvalgs Flertals Mening at udgive dette, som i og for sig ligger i Ordene, ligesaa sikkert er det, at det, som Ordene sige, i og for sig er aldeles urimeligt. Hensigten, der kom ogsaa fra den sidste ærede Læser, til § 63, tror jeg paa ingen Maade er fyldestgjørende, men jeg skal iøvrigt ikke dvæle videre ved dette Punkt. — De Paragrafer, der særlig have bevirket, at jeg har fundet mig nødsaget til at tage Ordet, ere §§ 50 og 51 om Sær. Ved § 50 ønsker jeg kun